

АГРОБІЗНЕС ЯК СИРОВИННА БАЗА ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сільське господарство відіграє важливу роль у підвищенні добробуту населення, забезпеченні його продуктами харчування, а промисловості – сировиною. У 2019р. обсяг виробництва продукції сільського господарства склав 25976,4 млн. грн (у постійних цінах 2016р.), що на 7,0% більше, ніж у 2018р. та на 11,9% – ніж у 2015р. Більше половини фонду споживання основних продуктів харчування формується за рахунок рослинницької галузі.

У 2019р. обсяг продукції рослинництва (у постійних цінах 2016р.) склав 23024,0 млн. грн, що на 1722,9 млн. грн (на 8,1%) більше в порівнянні з 2018р., та на 3101,6 млн. грн (на 15,6%) – ніж у 2015р.

У 2019р. хліборобам Миколаївщини вдалося отримати вагомий врожай зернових культур, який поправу можна назвати рекордним. Внесок Миколаївської області у загальнодержавне виробництво зерна в 2019р. склав доробки), що на 17,4% більше ніж у 2018р., та на 8,3% – ніж у 2015р. На формування врожаю зернових культур у минулому році суттєво вплинуло нарощення виробництва у порівнянні з 2018р., насамперед, ячменю (на 43,1%) та пшениці (на 17,2%).

У структурі виробництва зернових 51,1% припадало у 2019р. на продовольчі культури (1604,6 тис.т). Фуражного зерна зібрано 1533,3 тис.т (48,9%). Питома вага продовольчих зернових культур у порівнянні з 2018р. скоротилася на 0,1 в.п., а частка фуражних – відповідно зросла на 0,1 в.п. Провідною культурою серед продовольчих є пшениця. У 2019р. господарствами усіх категорій зібрано 1591,2 тис.т цієї культури, що на 233,2 тис.т (на 17,2%) більше ніж у попередньому році. Майже третина (32,2%) загальнообласного валового збору пшениці в підприємствах забезпечено господарствами Первомайського, Снігурівського, Миколаївського та Веселинівського районів.

Найбільш популярним представником олійної групи технічних культур, безперечно, залишається соняшник. Валовий збір цієї культури склав 1063,4 тис.т, що на 2,2% менше, ніж у 2018р., та водночас на 13,3% більше рівня 2015р. Найбільш вагомий внесок у загальнообласний ужинок в підприємствах належить господарствам Баштанського, Первомайського, Єланецького, Казанківського, Миколаївського та Вознесенського районів (6,3–8,0%). Серед регіонів держави по обсягах валового збору насіння соняшнику Миколаївщина вже другий рік поспіль займала четверту позицію. Загальне виробництво овочів зменшилося проти попереднього року на 7,2% та становило 478,5 тис.т. Найбільшу частку у структурі виробництва овочів відкритого та закритого ґрунту в господарствах усіх категорій займали помідори – 58,5%, чільне місце належить цибулі на ріпку

(10,2%), огіркам (5,3%), буряку столовому (5,0%), моркві (4,3%) та капусті

Товаровиробниками області вирощено 28,0 тис.т плодів та ягід, на 34,1% менше, ніж у 2018р. та на 21,3% – ніж у 2015р. Структура виробництва за видами наступна: на кісточкові культури припадало 45,9%, зерняткові – 36,6%, горіхоплідні – 14,6%, ягідники – 2,9%.

Виробництво харчових продуктів, напоїв – одна з найбільш впливових галузей промисловості Миколаївської області. У 2019р. обсяг продукції галузі був найвагомим та склав 20,2 млрд. грн, або 32,6% від загальнообласного обсягу реалізованої промислової продукції, і 3,8% від державного обсягу.

За видами діяльності вагомі частки в обсязі реалізованої продукції галузі торік склали виробництво напоїв – 31,1%, молочних продуктів – 29,6%, з перероблення та консервування фруктів та овочів – 24,3% (табл. 1).

Таблиця 1

Структура обсягу реалізованої промислової продукції та індекси промислової продукції у виробництві харчових продуктів, напоїв в Миколаївській області [1]

Промислова продукція	Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) без ПДВ та акцизу у 2019 році			Індекси промислової продукції	
	тис. грн	у % до загального обсягу	2018 рік	2019 у % до 2018	2018 у % до 2017
Виробництво харчових продуктів, напоїв	20226102,1	100,0	100,0	104,1	100,9
Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	71100,9	0,4	0,5	89,3	79,8
Перероблення та консервування риби	19733,7	0,1	0,1	81,3	82,2
Перероблення та консервування фруктів та овочів	4916879,5	24,3	21,9	98,7	102,2
Виробництво олії та тваринних жирів	1719850,7	8,5	7,3	111,7	99,7
Виробництво молочних продуктів	5991335,1	29,6	32,4	95,7	105,7
Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів	68566,4	0,3	0,4	88,1	80,0
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	633325,6	3,1	3,2	97,4	92,5
Виробництво інших харчових продуктів	511651,2	2,5	3,8	85,4	53,2
Виробництво готових кормів для тварин	11093,2	0,1	0,0	182,1	92,6
Виробництво напоїв	6282565,8	31,1	30,4	104,5	110,2

У 2019р. у виробництві харчових продуктів і напоїв обсяг продукції зріс на 4,1% порівнюючи з 2018р. У цілому по Україні у виробництві харчових

продуктів, напоїв та тютюнових виробів приріст склав 3,3%. За величиною індексу промислової продукції Миколаївська область за результатами 2019р. посіла 7 місце серед регіонів України. Нарощення випуску продукції зафіксовано на підприємствах з виробництва напоїв на 4,5%.

На підприємствах з виробництва олії та тваринних жирів приріст виробництва склав 11,7%. Виробництво нерафінованої соняшникової олії збільшилось на 11,4%, нерафінованої соєвої олії – на 63,9%.

У виробництві продуктів борошномельно-круп'яної промисловості випуск продукції скоротився на 11,9%. Менше вироблено подрібненої кукурудзи – на 87,8%, ячменю (ядер, подрібненого) – на 80,4%, пшеничного чи пшенично-житнього борошна – на 11,5%. Разом з тим, нарощено виробництво круп та борошна грубого помелу з м'якої пшениці і полби – на 17,6%, пшона (ядер) – у 2 рази.

У виробництві м'яса та м'ясних продуктів обсяг скоротився на 10,7%. Менше випущено свіжої чи охолодженої свинини – на 34,5%, свіжої чи охолодженої яловичини і телятини – на 10,5%, замороженої яловичини і телятини – на 8,8%, ковбасних виробів та подібних продуктів з м'яса – на 5,2%. Проте, більше вироблено замороженої свинини – на 27,5%.

Отже, галузь рослинництва в Миколаївській області формує великі обсяги сировинної продукції для харчової промисловості, яка представлена зерновими, технічними, овочевими та плодово-ягідними культурами. Впродовж 2019р. підприємствами області було реалізовано власно виробленої аграрної продукції на суму 14307,3 млн. грн, з якої вартість продукції рослинництва становила 13544,6 млн. грн (94,7% загальної виручки), відповідно тваринництва – 762,7 млн. грн (5,3%). При цьому у 2019р. обсяг продукції з виробництва харчових продуктів та напоїв склав 20,2 млрд. грн, або 32,6% від загальнообласного обсягу реалізованої промислової продукції і 3,8% від державного обсягу. Це говорить про те, що необхідно менше експортувати аграрної продукції у вигляді сировини, а більше переробляти та створювати замкнутий цикл виробництва. Слід також відмітити про те, що у 2019р. у розвиток промисловості спрямовано 4,2 млрд. грн капітальних інвестицій, або 33,9% від загальнообласного обсягу вкладень, що відповідає 1 місцю серед галузей області. Частка області в обсязі капітальних інвестицій у промисловості України у 2019р. склала 1,8%. При цьому найвища інвестиційна активність спостерігалась на підприємствах з виробництва харчових продуктів та напоїв, якими освоєно 3,2 млрд. грн капітальних інвестицій (76,2% від їх обсягу у промисловості).

Література

1. Статистичний збірник «Сільське господарство Миколаївської області у 2019 році» / [за ред. О.Г. Ковалюк]. – Миколаїв: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2020. – 190 с.

2. Кушнірук В.С., Сирцева С.В., Самойленко Ю.В. Тенденції розвитку промислового виробництва харчових продуктів: регіональний аспект. *Modern Economics*. 2020. № 19(2020). С. 101-107. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-17).